

LIETUVISZKASIS

BALSAS.

Lietuwiszkasis Balsas iszeina švyk ant mėnesio.

Kaszl'roja ant metu 2 dorėlu, o Auro-poje 3 dorėlai. Atskiras numeris 5 c.

Už colį apgarsinimu ant metu 10 do-rėlu, o wieng sykį garsinant 20 centu už kožną ciūtę.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS,
SHENANDOAH Pa.

PIGIAUSIA WIETA PERKANT

naminius daigtus, Siuwima **MASINIS**
WARGONAS, PIANO IR GRABES
pas **WILLIAMS & EROS,**
13 Main Street, Shenandoah Pa.

LIETUWIU SANDARBYSTOS KROMAS

parduoda geriausius taworus už pigiansią prekę. Nėkur pigians neparduoda miltu rūginiu ir kwietinin, mėsos, mūito, kawos, deszru, krakmoło, tabako, rezinku, agurku, stiklu, torėku darbinu diapanu ir tt. Elkate ir pirkite wiską sądarbystos krome! Imokantis lietuwis už akciją \$ 10 stojasi sąwalytoju kromo. Nepumirskite wietą!

E. CENTRE UL., arti Lehigh Valley geležinkeldwario,
SHENANDOAH PA.

MARTYNAS JANKUS BITENUOSE

fra agentu L. Balso del Lietuwos. Už tai užmarėnai, no-rėdami gauti Balsą ir kmingas, kreipkitesi prie jo, raszydami po adresu: M. Jankus, Bitėnai, p. Lumpėnai, Ost-preussen.

J. H. POMEROY,

ADWOKATAS,

SHENANDOAH PA. Office: namuose Beddallo.

Instėgta 1876 m.

AGENTURA PIRKIMO NAMU, SAUGO-NES NO UGNIES IR KOLLEKTAWONES.

C. W. DENGLER,
115 N. MAIN ST. Shenandoah Pa.

DUONOS IR WISOKIU PYRAGU

(PIES, CAKES IR PRETZELS)

o taip-gi ir wisokiu „candies“

galima gauti labai pigiai pas mane, ateikite!

R. Winter,

No 25 S. Main St. SHENANDOAA.

A. Abramaitis & H. Bubelis.

Drapanas darome ant apstelawimo isz materijos nauja- sz pabrinko iszėjusios, taip-gi parduodame wirszutinius ir apatinius marszkinius, skrybėles, kalnėrius, petneszas, skepetaites szilkinės ir lininės, pokak'linius parniszezius, ir pencziakas. Ateikite, broliu, pas mus pirkti!

136 N. MAIN ST.

Netoli no Coal St. SHENANDOAH PA.

LIETUVIU RASZTAI IR RASZTININKAI XIX SZIMTMETYJE.

[Tąsa.] Nėks nemylėjo daugiau tėwynę Lietuvą už Daukantą: wis jo rasztai kwėpuoja taja meile, ir jis be palowos trūsėsi dėl apszvietimo sawo wienžiamieciu ir prabudinimo ju isz gilaus nuomaznio miego. Pamatu dėl prasiblaiwinimo lietuwiu turėjo buti tėwiszka kalba, kuri po tiek persekiojimu iktuolauk iszsiškaiė gryna. Czion mės priwesime isz jo 'Budo' szitą straipsneli: „Jei tiktai pažwelgsime i i paczią Lietuvos tautą Kalnėnu ir Žiamaieciu, aiszkiai tenai matysime, jog ta tauta newien praėjusiuose amžiuose, bet jau giloje senowėje yra perkentėjusi didiai didelus sawo ukės ermiderius; nės-gi turi sawo ipatingą kalbą, butinai iwairią no kitu tautu, o aiszkesnė ir skais-tesnė už wisas szįdien kalbamas, kurioje wis gal perma-nyti ir wis gal apreikszi; no tokios jos kalbos gal koznas aiszkiai numanyi, jog angri yra turėjusi sawo ipatingą tikybę, rėdą, wyresnybę ir diduomenę, beje: sawo wieszpa-czius, rykius ir kuningaikszius, kurie wienoje kalboje su szwietu yra kalbėję, pati tauta placziai gywenusi ir di-des pažines yra turėjusi su tolimais krasztais, kuriu pir-mieje wardai no lietuwiu Kalnėnu ir Žiamaieciu prama-nyti lyg sziai dienai užsiturėjo; wienok wis to szįdien nebėra: kaipo-gi pati aptwinusi swetimomis tantomis, jos wieszpa-cziai, karalai, kuningaikszičiai ir patys jos kuningai kalba jau swetimoje kalboje, swetimą rėdą, swetimą tiesą, se-kanti, trumpai sakaat sawo pawasario žalu lapelu nėko nebturinti, tiktai wienus minawojamus sawo weikalus senowės rasztuose, kaip girė žiemos laiku sawo žagarus rodanti, tarp kuru tiktai wiena pati kalba kaip žalu bruk-nelė no speigu apszarmojusi liki sziai dienai tebežaluoj, kaipo ženklas wis to buwusio. Nės-gi senowės raszta skelbia, jog lietuwiu Kalnėnu ir Žiamaieciu gimins yra buwusi lopsziu Indu žiamė: kaipo-gi musu amžiuje rast-tenai jos kuningu rasztai rodo mumis su indais brolu wai-kais prasenowėje buwusius; nės-gi tu raszta kalba nei su wiena szios dienos žinomuju kalbu neyra taip didiai sutu-kanti, kaip su Kalnėnu ir Žiamaieciu kalba! Tas yra dar stebuklingesniu, jog tą prasenowę musu kalbos ne raszta musu kuningu užlaikė per tukstanczius metu iki sziai die-nai; nėsa sawo iszmintingos Kalnėnu ir Žiamaieciu moty-nos sawo apkerėjusiuose tarp giriu namelnuose, kurio-sziądien dar iszleisdamas sawo waiką i szwietą ir iduodamos jam laimes ženklą, sako: „Mirk, waikel, ar doru žmogumi-buk ir namu sawo n'uzmirszk", — tos, sakau, užlaikė musu senowės kalbą, kuri mės szįdien, ju waikai, galime dy-džiunotiesi ir girtiesi, jog nei wiena kalba szioje pasaulėje neyra tokia aiszki kaip musoji..." Daukantas wisur klibim žmones, idant kabintuosi i mokstus, kurie žmogu no wi-sokiu bėdu gali apsaugoti. Akywa yra tame dalyke jo prntarmė raszta „Rubinacziio Peluzės gywenimas"; ten jis raszo: „Notis Peluzės Rubinacziio žinomas ir iszraszytas wisose kalbose perguldžiau isz Leutonu kalbos i lietuwisz-ką, Žiamaieciu ir Lietuwos jaunuomenėi, už wis tai, kur-aidama i iszkalas arba mokslynę zurni ir nenori isz trobos lysti, kas piktesniai nulydėta skrieja isz iszkalu nanion, idant tenai tinginiautu. Kiekwienas bernelis skaitydamas tą kningelę regės aiszkiai, i koki wargą ir nelaimes gali i-kristi jaunas waikas atkaklus ir tinginys, nepaklausęs sawo tėwu ir sawo jaunose diense nėku kitu neskotojas tiktai wienu slinkawimu. — Ozia jis matys, kaip didė ne-įaimė yra žmogui be draugės gywenti ir kaip tą jo nelai-mingą buseną wargui wargą remiant wienas jo rymoijimas,

ir protas tegali palengwinti, jei jis sawo weikaluose stropiai ir buklai elgsis ir diewo apweizdos pasiklaus, regės wė, kaip laiminga yra žmogui gywenti draugybėje, kiekwienoje notyje globą no kitu gaunancziams; delko dang žmonia yra nedumojancziu ir nerymaneziu apie daug daigtu didiai nauding: žmogaus gywenime ir su didžiu wargu isteigtu, kurie jiems nėkas rodosi esą: kaipo-gi daug szimtu metu praszoko lyg iszmintingos žmogus iszmanė pirmą žan-bri, lyg wieną antrą gywuli ir aszwieni prijaukino; ant gal lyg werpti ir austi iszmanė. Kokiais tie pirmieje moki-tojai turėjo buti geradėjais!"

Dėl sawo rasztu Daukantas patiekė sawiszką raszpą wisai skirtą no szįdieniszkos arba ir senowiszkos lietuwiu raszpob. Jo gramatika, žinoma, remiasi ant tarmės Tel-czieciu. Kalba Daukanto yra pritaikinta prie sukrantu aptarimu kaip gramatikos taip ir istoriszkuju mokslu. Dang žodžiu knriuos Daukantas pasimė isz kalbos sawo gimti-nėje szalyje, kitu krasztu lietuwai nesupranta, ir isz dalies dėlto jo raszta mažai tarp lietuwiu buwo skaitomi, nės žmonės nesuprasdami jo kalbos sakė ji daug žodžiu prama-nius arba perkėlus isz lätwiszkos kalbos i lietuwiszkąją

Daukantas, norėdamas akims swetimžiamieciu parod-yti, kad ir tarp lietuwiu yra daug rasztininku, ant kodno sawo raszto padėjo kitokią prawardę, k. a. Mylė, Ragnanus Žeimys, Purwys, Szauklys, Łaukys ir tt.

Daukantas buwo pirmas rasztininkas, kuris drąsiai ir atwirai pasistoję priesz polytiką, no kelu amžiu Lietuwoje isikerėjusią: 'Bude' ir Istorijoje jis wisur lietuwiu bajoru kupoja už paswyrinimą i leukystę, ir nurodo ateitę Lietuvos pasirenianczios ant sawo tiktai tautiszku pajiegu. Dėlto Daukantas yra pirmas kelo praskynėjas dėl musu dienu trozskimu ir jieszkimiu. Jis matė Lietuvą atgysiant per apszwietimą lietuwiu, per pamylėjimą sawo tautybės ir per nusikratymą musu tautos no ją edancziu gawalu. Tame dalyke Daukantas užsipelnė amžiną wainiką kaipo tikras Lietuvos tėwyniuiukas. Berots žmonės ir apszwies-tunai nenorėjo jį suprasti, o ir persekiojo jį wisai kaip; bet Daukantas nenusiminė, o dirbo dėl ateitės. Ir jo wil-tys pildosi: sządien Lietuvos apszwiestunai pradeda jau waiksztinėti jo pramintais takalais, o ir jo trozskimus be-darbus kamantinėti, minėti ir guodoti.

7. Nors *Łuwygnas Iwinskias* Lietuvai atneszė nes-pgėbiamą dwasiszką pilną, per ilgus metus dirbdamas dėl szwietimo sawo tamsiu brolu ir pikeiimo ju isz nepara-žaus miego, wienok apie jo gywenimą ir weikalus nedėkin-gi žmonės mažai iktuolauk pasirupino. Asz pats buwas ai-bei tą apie jo darbus surinkęs, bet besikraustant isz wietos i wietą ir keliszyk bewaikszeziojant per maskolaus rubė-žiu, maskolai tarp daugelo kitu rasztu pagrėbė ir mane medegą apie lietuwiu rasztininkus, kurią atgal, žinoma, asz negawau. Czion tik tiek galu pasakyti, jog Iwinskias buwo gimnaziją nepabaigęs, dėlto ir nesiklausęs augsztasariju mokslu universitėte. Iki sawo amžiaus galui jis priva-tiszka mokino waikus, o labiausiai Žiamaitijos bajoru merges, ir sawo mokintiniu buwo labai mylimas ir guod-iamas.

Iwinskias leidė i szwietą no 1846 iki 1863 m. „Kalendoriu arba metskaitlu ukiszkjį", pilną wisokiu naudingų žinių, pasaku, giesmiu, dainu; tą kalendoriu laikė koznas skaityti mokantis lietuwis, o daugelis wėl mokinosi raszto, idant patys galėtu pasiskaityti kalendoriu. Už tai Iwinko kalendoriai labai yra swarbus: itekmė ju ant lietuwininku buwo didelė. Gailu, kad neturiu po ranka tu kalendoriu, o per tai negalu nėko artesnio paduoti apie ju italpą.

Iwiskas rengė ir lietuviskai lenkiską žodyną, kuri paliko užbaigtą; taip-gi jis surinko turtingą medegą dėl lietuviskos gamtinės nomenklaturės: dėl zoologijos, botanikos ir mineralogijos. Taip-gi jis rinko wisokias žoles ir gėles, ir jas suspaudęs džiovino, idant ju paweikslas liktosi dėl ateitinės.

Iwiskas mirė 1883 m. Milwyduose, Kurszėnu parapijoje, ar bene Griszskiszkinose pas p. Godlewski, kuriam ir rasztai musu mirusio stropaus lietuwiu pateko sukranti in dwi skryni.

Isz jo nespaustu rasztu ezion priwedame paraszus: „Rojus pragaiszintas“, iszguldytas pagal Miltono weikalą, „Sudo diena“ pagal Youngą, „Budus gydymo ligu žmoniui ir gywulu“, „Kaip auginti arklus“, „Naudingi persergėjimai del žmoniui apsiėjimuose ju su gywulais“. Be to dar liko wisokiui eilu ir eilelu, kaip iszguldytu isz swetimu kalbu, taip ir jo paties pagamintu.

Iwiskas buvo žmogus labai diewuotas, aitrus katalikas ir neapkęstojas kitatikiu. Jo rasztai eiluoti, kiek juos žinan, nekas-žin kokios wercios yra, Iwiskas mat nebuwo paszauktas nutupti tarp diewaicziau ant Parnassaus kalno; rasztai-gi prozoje jau daug yra geresni, nors kalba nėra gryna. Žodžiu sakant: nors darbai Iwisko naudingi buvo Lietuvai per tai, kad žmonės placiai juos skaitė, bet jie nebuwo kreiptiant sntwėrimo naujos galynės dėl lietuwiu tautos, kaip tai darė weikalai Dankauto.

SWETUR IR PAS MUS.

Jau no kėlu amžiu tarp gywentoju Europos yra isikerė. Jęs wienas jieszkiny, beje troszkimas walnybės. Po ilgo wieszpatawimo priespaudos, no 16-to amžiaus žmonės aiszkiu budu emė pageidauti paplatinimo asabiszkos walnybės. Czionlink krypo tolynžengybė, ir bėgyje amžiu tapė susiaurinta waldžia žmogaus ant žmogaus. No to laiko polytikiszki klausimai užėmė wietą tikėjimiszka ju walsti jose szwieta. 17-ame szimtmetyje žmonės mislyjo, kad welytina yra tiktai tikėjimiszka walnybė, ir to gana. Bet kaip tik syki tapė igyta tikėjimiszka apikonta, kaip tiktai szitas principas likosi pergalingu, radosi wėl kowa ant omņjo lauko. 18-ame szimtmetyje jau polytikiszki klausimai atsikratė no tikėjimiszkos priemaiszos. Žmonės skaitė Janiju, Rousseau, Paine. Pajieszkojimas polytikiszkos walnybės buwo dwase amžiaus, ir jos balsas atsigarsėjo Europoje ir Amerikoje per Kaszeziuszka ir Waszingtoną. O Prancuzijoje ta pati dwasė nuwedė ant gyljotinos karalu Ludwiką XVI, ir tapė isznaikiuta idėja diewiszkosios tiesos waldyti. No diewo mat waldžia perėjo ant pacziu žmoniui, ir tie iszardė Bastillę, aną tamsu ikunyjimą galuniszkosios Prancuzijos, 14 d. liepos 1789 m.

Artinasi jau pabaiga 19-to amžiaus, ar ir jis turi sawo dwasę, naują idealą? Jog ta dwasė nėra tikėjimiszka, mato kožnas. Daugelis mislyjo, jog ji yra polytikiszka, wienok pasirodė, kad ji placiaus siekia. Žmonės musu amžiaus jieszko pramoniszkos (industrijiszkos) walnybės. No laiko, kada Anglijoje 1802 m. pradėjo pabrinkę istatymdawystę, wisi klausimai buwo ekonomiszki. Jawiniai istatymai! Walnybė prekybos! Taryfai! Kolonizacija! Susiburimai (streikai)! Kooperacija! Wisur ezion yra tas patš ikwėpimas. Czartistai Anglijos jautė tą dwasę, apkrapydami sawo kraujū lauką pas Peterloo. 1830 m. ji aiszkliai girdėjosi ulycziose Paryžiaus; 1848 m. ji sutwakseno szirdis tukstancziu žmoniui. 1871 m. ta pati dwasė iszkelė paparti ir papurtė sostus Europos! — Jau ne tikėjimiszkas apswaigu-

lys nei ne walstijiszkas patrijotizmas waldo darbus žmoniui. Tautos weda wainas, bet tai dėl — igyjimo rinkos. Anglija ir Maskolija gincezyjasi už widurinę Aziją, Prancuzija, Italija, Wokietija, Szpanija — wisos jieszko koloniju del sawo ekonomiszku reikalū. Tai yra klausimas iszwežimo ir iwežimo. Nuoweikalai darbo turi rasti naujas rinkas, už rubežiaus reikia rasti klėtis jawu dėl numaldymo ulkanu skitwu darbininkams nainie. Tas rinkas reikia igyti kitu gywasezius paaukaujant. Tegul 110.585 waikiu ir mergaicziu, neturineziu 13 metu. Anglijos audiniu pabrinkuose bus apdriškę ir nugybę, reikia igabenti Britiszkus fabrikatus dėl suteikimo jiems duonos! — Suwienuotose Walstijose per 15 metu wisa mekaniszka pajiega pasidwejojino, pasikeidama no 2.300.000 arkliniu pajiegu iki 4.500.000 1885 m! Pirma ezion buwo gawiu klausimu taryfai, o sziaudien Europos jieszkojimai nauju rinku numarino tą klausimą. Ar reikia protekcijos, ar reikia jieszkoti laimės, susiaurinant walnybę? jei taip, tai neliks užrubežiniu rinku, kuriu priaugas skaitlus gywentoju reikalauja, ir teks raitytiesi po perwirszine iszdurbysta (over-production). O jei bus walna kupezystė, tai alga už darbą nupuls iki wisatinei lygmalei. Ten žmonės turi badėti dėl trukumo rinkos, o ezion to paties susilauks bejieszkodami jos! Ne polytikiszkas balsawimas dnos waistą! Balsawimas gali tiktai atmainyti metodus, o ne sistėnią. O ir waina 1861-65 m., westu newa už wienybę Unijos, suteikė wienybę kapitolui, kuris dabar kontroluoja iszlygas gywėnimo.

Ar-gi dywai, kad darbo žmonės prie didesnės polytikiszkos walnybės, o budami ekonomiszkoje baudžiawoje, Amerikoje wienwal susiburia; juk nerėdas ezion yra kasdienine naujiena. Kapitolas, pagąsdintas, rupinasi nepawelyti darbu organizuotiesi. No maiszto Pittsburge pirm 10 metu ir Suw. Walstijos susilaukė naujo laiko: wietiniui arzulawimaisi yra tik sporadiszka paroda augancezio nekantentumo. Ir kitur ta pati naujiena. Prancuzijoje atsigarsi žingsniai waisko ir susiburusiu darbininku Decazevilleje, St. Quentin, Lyons ir tt. Szpanijoje darbininkai Madrido, skudurais apsiwilkę, reikalauja darbo, o ju bendrai kaimuose isz abejonės padegloja daržines, klėtis. Juk ir Portugalijoje darbininkai paroduoja priesz pagalwes ir muitus, o mēste Oporto net riktelėjo „Ilgai tegywuoja republikė!“ Italijoje žmonės kalnyuose patys ima teisingumą daryti ir — parėjo i pauju gywastis didiku. Maskolijoje nesilauja darsiesi nauji suokalbiai. Turkijoje, pagrimzdusioje azijiszkaime snudumė, ulycziu szlawėjai Konstantinopolyje istabina wyresnybę, susiburdami dėl užmokėsio. Wokietijoje abrozžas baises wewolucijos stowi wis ir wis priesz ukis walstijos wyru. Anglijoje dideli streikai sziaurėje ir neseni socijalistiszki truckszmai Londone gąsdina ir optimistus. Neseniai likosi numalszintas maisztas darbo žmoniui Moldawijoje. Ar-gi tai neyra ženklai ateinanczios baises kowos, baises wewolucijos? Tuli szneka apie sutaikiniimą kapitolu su darbu su pagalba priewartos; wienok rektu atminti, kad sistėma, reikalaujanti priewartos dėl ieszilaukymo, jau yra prasudyta isz anksto. Juk ir priesz pat prancuzu wewoluciją walstijos wyrai jieszkojo sutaikinimo wyresnybinės waržos su walnybe, o radosi republikė, nors jie netroszko jos. 1776 m. Amerikoje kolonistai geidė teisingos prietaikmės prie angliszkos karunos; triama buwo, kad pasibaigs wiskas ant boikoto ant arbatos; o cza parėjo kraujo praliejimas Bostone — ir po kėlu metu wainos užgimė walnybė. 1861 m. mislyjanti wyrai jieszkojo sutaikinimo prieszingu principu dėl iszlaikymo Unijos. Iszowus i karuną Forte Sumter, Sziaurė uma parėjo in

wienybę Taip pat ir sziądien dalykai stowi: iszlydumas wienu, kurie laikydami praeitės yra gatawi sulaikyti ir progresą, o nežinē kitu, kurie nors be suzinēs ikunija, ateitę, parengs pasibaisētina kową galop szito szimtmecziō. Pasakyti tos kowos iszeigę nēks sziądien negali; bet idant linkmę nurodyti, nereikia buti pranaszu, nēsa krutėjimai darbininku dēl iwezdinimo kooperacijos ir arbitracijos yra wisur ženklywi.

Toks tai platus laukas dēl daru stowi atidaras žmonėms kitu tautu. O pas mus, lietuwius? mēs dar apieziupa replojame. Wieni turi trumparegi idenā - iszlaikymą wien tiktai kalbos! Kiti trol szta sądarbystos kuningu ir ponu su darbininkais lietuwiais! Kiti reikalauja sątaikos tarp lietuwiu, žinoma ponu, su kitu tautu ponais! Kitiems rupi iszlaikymas katalikystės! Kiti wel dar rupinasi, idant neužpyktu caras Petropilėje ar cēsorius Berlyne už: euž. tektiną priesz juos galwos lūksnojimą!.. Tolygiais nēkais lietuwiai iktuolaik užsiima, stengdamiesi priesz linkmę ir dwasę darbu žmogaus kulturiszkose žiamėse, ažuot ka turētū rupintiesi apie isteigimą polytikiszkos partijos dēl apgy-nimo sawo wientauceziu no polytikiszko nuwergimo ir apie organizawimą darbininku (jei ne kitaip, tai nors per rasztus pamokinant) dēl ekonomiszko iszsiluosawimo. Žinoma, dēl aplaininimo musu tautos pamokinimas naudingu remestu ir sądarbystos ar prekyboje ar pramonėje yra ar labai pageidautinu dalyku. O dabar pažurēję nors trumpai i darbus kitu tautu ir i troszkimus darbininku Europos ir Amerikos, mēs su tuomi labians suspausta szirdžia turi me pripažinti, jog sziądien Lietuwcs netik darbininkai, o ir diduma mokintu wyru ir wadowu tautos yra atsilikę toli toli no pajautimu ir jieszkiiniu, kokie wadinasi wisur kitur ant szwieta. O iki mēs taip akis uždarę laikysime, ir iki nesirupinsime igywendinti tarp sawo brolu augsztėsius jieszkiinius, negu tai darēsi iktuolaik, negalime nei sapnuoti apie weiku atgyjinā lietuwiszkosios tautos. Kuomet kitos tautos isz sawo sėklos suwalys waisius, mēs tik ką prabudę imsime bene akis krapsztinėti!.. Ar-gi negėda?!

LIKIMAS ŽMOGAUS ANT ŽIAMĖS.

(Tasa.) Mēs sziądien jau gywone pereiginiame padėjime, ir žingsniai yra daromi eigyje i prieszakį. Wisokie praktiszki mėginimai yra daromi isz wirszaus, per wyresnybes, ir isz apaczios, per darbininkus.

WOKLETIJOJE per itgą laiką randame weikiant du principu: principą pasigelbėjimo patiems sawęs, ir principą ismainszymo waltstijnės waldžios. Principą pasigelbėjimo patiems sawęs labiausiai pļatino Herrmann Szulzō.

Jis gimē 1808 m. Dēlitzse Saksijoje; mokinēsiesi tiesu jis 1841 m. igyjo sudžios wietą sawo gimtuwėje, 1848 m. buvo delegatu i tautini susirinkimą, o 1849 m. i antrąjį butą, kur ji wadino Szulzē Dēlitz. Wyresnybē ji perkėle in Wrześniu Poznaniujoje, ir 1852 m. jis paēmē dimissiją, geisdamas darbutiesi prie draugysziu, pradėtu jau 1849 m. — 1848 m. Berlyne jis buvo itrauktas i kaitrą judėjimo; 1849 m. jis isteigē netoli no Dēliczo Eilenburge dwi draugysti, szaucziu ir kraucziu, dēl susipirkimo isz draugės žalos medegos, o dēl igyjimo paskolēs isteigta buvo solidariszka paranka. 1850 m. Dēlitzse jis isteigē žmoniu banką, prie kurio prigulėjo wisi skolytojai; mėnesinē mokesztis buvo maža. 1851 m. Eilenburge D-ras Bernhardi ir krauczius Buermann isteigē paskolintinę draugystę su solida-

Fiszka paranka dēl igyjimo didesniu sumu pinigus skolyant. 1852 m. Szulzē ant tokio pamato isteigē paskolintinę draugystę Dēlitzse; apiwartos kapitołas (827 dor.) greit pasideszimteripino. Per 3 ateinaczius metus atsirado tokios 5 draugystes. 1855 m. jis iszdawe weikalą apie draugystes paskolēs ir paczėdos kaipo apie žmoniu banks. Enikraszcziiai ir anuometiniai wokiecziu ekonomistai (ju kongresas 1858 m. Gotboje) jam suteikē platesni garš; no 1854 m. ėmē iszeiti 'Innung der Zukunft', ir 1861 m. jis tapē jos rėdytoju; paskui tas laikrasztis priēmē waldę „Blietter fuer Genossenschaftswesen". Jau 1853 m. Gotboje Szulzē susirizo su wadowais kapitolistu partijos draugu Szulzēs tapē labiausiai Maks Wirth. 1862-64 m. Szulzē isidawē su Lassalle i teorijiszką gincę, dēl kuro jis nebuwo brenđes, nors tuomet stowėjo ant cziukuro sawo garbės. Jis tuomi tarpu taip-gi rupinosi apie sucentralizawimą darbininkiszkų draugysziu; 1859 m. jis isteigē „sądotą wokiszkų amatiniu draugysziu", kur Szulzē buvo perdėtinu centralinio 'biuro korrespondenciju', o paskui apėkunu (Anwalt); 1861 m. jis buvo delegatu i seimę Berlyne; 1862 m. jis persikėlē i Pottsdam. Paskiaus dangelia ju p-sekėju pamatē, kad draugystės ant pamato sziądykštės ciwyliszkos ir waltstijines tiesos neiszmezga darbininkiszko klausimo, regisi ir pats Szulzē isz dalies ataiszėdę sawo idėjos.

Wienok wisoje partijoje Szulzēs persimato paslėptas prilankumas naujagadyniszkam kapitalizmui, nors jije nusirodē drauginga dēl darbininku. Taip ir jo žmoniu bankai buvo paskirti tik dēl remeslininku, o ir neturėjo pamato brolystės. Prie paskolytiniu draugysziu prisideda dar draugystės suwartotinės ir draugystės dēlei apszwietimu darbininku (Arbeiterbildungsvereine); tik žinoma, kad czia darbininkams įkalina, jog jie dēl polytikos dar nesubrenđę, ir t. kiu būdu tokios draugystės darbininkams nesza nedaug naudos. Maks Hirsz isteigē amatinės draugystės, o Brentano skubinosi su 'tarpiniukystės urėdais' (Einigungsämter). Taip gi daryta mėginimus statyti darbininkiszkus namus. Labiausiai-gi pļatinosi sawistowis judėjimas amatiniu draugysziu no 1863 iki 1871 m. O kad 1878 m. parejo iszimtiniai įstatymai priesz socialistus, tie įstatymai buvo pražutingesni dēl amatiniu draugysziu negu dēl agitacijos socialistu (žiurėk L. Bal-se 1888, p. 46: Wokietija).

O partija Lassallės laikēsi kitokio principo, beje reikawo 'wisatinės lygios ir staczios tiesos rinkimu" drauge su waltstijos kreditu dēl iszdarbystiniu draugysziu. Tos linkmės wadowa buvo Ferdinandas Lassallē.

Jis gimē 11 d. balandžio 1825 m. Wroclawe. Wroclawe ir Berlyne jis mokēsi pilozopijos ir filologijos. Berlyne jis suņėjo i pažinti su Al. Humboldtū. Paryžiuje 1840 m. jis aplankē He'ne, o žiemą no 1844-45 m. susipažino su Zopija von Hatzfeld. Nebaigęs uniwersitėto jis per 7 metus lėmingai wedē prowę Zopijos reikale perskyros su wyru. 1848 m. jis likosi apskustas už pawogimą skrynūtės, kurioje buwē swarbus aktai dēl prowos growėnės Hatzfeld; jis apėgynē. Tą metą Dusseldorfe jis, wadowas socialiszkų demokratiszku judėjimu, tapē apskustas už raginimą gwentu toju ginklais stengtiesi priesz waldžią; nors czia isztė-sintas, bet wēl apskustas už pasistengimą priesz urėdininkus jis pasiliko prasudytas ant 6 mėnesiu kalėjimo. 1851 m. jis traukē i Berlynę, iszspausdino 'Ph losophie Her-

kleito. 'Siste: zopija Versa phie). surēn juose bar?" burgo istori-gawo „Mok aplini darbin m. ir jis pa Weiki witz, gran koji staty knec Cl nept ses ju s reiki tina (kor pini szim gyw mok mo kėjo min suof kult sup: pak dek ųow win rasz ting tuo: jie kur mi i trul new mu kun

kleitos des Dunkeln', tragediją 'Franz von Sickingen' ir 'Sistemą igytu tiesu; sutaikinimas pridėtinės tiesos su piliozopija tiesos' [Das System der erworbenen Rechte; eine Verschnehung des positiven Rechtes und der Rechtsphilosophie]. Po to jis ėmė praktiskai darbuotis. 1862 m. jis surėmė istoriką Julijoną Szmidą, potam 'wie juose praneszinuose „apie esybę konstitucijos“ ir „Ką dabar?“ supėrė atlaszu liberalizaciją, o už praneszimą Oranien burgo prymėstyje „apie tikrą sumezgimą sziądykszczijos istoriszkos gadynės su idėja darbininkiszkos luomos“ jis gawo sėdėti 4 menesiūs kalėjime. Jo kalba apsigynimo „Mokslas ir darbininkai“, ir antroje instancijoje „pagalwės aplinkinės ir padėjimas darbiuinku“ nukreipė ant jo akis darbininku. 1863 m. jis patarė isteigti „wisatini wokiszku darbininku susiwiennyjimą“, kurs iwyko 29 d. gegužės 1863 m. ir Lassallė pasiliko prezidentu. Tarp danguno kit-ko jis paraszė kuningų „ponas Bastiat - Szulzė“ isz Dėlitsz-Weikiai po to Lassallė pražuwo dwikowystėje su Von Rakowitz, Genėwoje, 31 d. rugpjuties 1864 m.

Isz szitos partijos su palengwa atmaina programos iszlygo sziądyksztė social-dėmokratiszkoji partija Wokietijoje, kurios swarbiausiais perstatytojais yra Fr. Engels, Aug. Bebel, Liebknecht ir kiti. T. b. d.

CĒLIBATAS (BEPATYSTĒ) KUNINGU.

(Pabaiga.) Daugelui wyskupu butu wisai nepatikė, jeigu koks popėziūs butu drausme grešės priesz suguowes, nesą suguowės buwo dėl ju szaltiniu iszwerzimo piningu. Tankiai, kada reikėjo piningu, jiems pareidawo į gawą draustiniai uždrausti sawo kuningams sugulėjystę (konkubinata), nės mat jiems rupėjo tik koronės piningai, kokius ėmė no perzengiancziu įsakymą.

Heinrikis von Hewen, kuris widuryje 13-to szimtmečio buwo wyskupu Konstancijoje, pats gyweno lepume, ir pagalwės, kurias kuningai mokėjo už sawo suguowes, suteikdawo jam įėmimo į 2000 guldenų kasmet.

Gadyneje reformacijos kuningai Airijoje mokėjo sawo wyskupui už kožną su suguowė pagamintą kudikį po 8 iki 12 dorėlu.

Prie tokiu aplinkybiu nėra ką stebėtiesi, jei sugulėjystė, nežiurint į užtraudas, kurios wisuose synoduose likosi tik mažai įziurimais artikulais, pilningai weszėjo, ir ant gawo popėžiai suprato, jog tai yra neiszwengtiną yda, ir dėlto patys stengėsi isz to pasinaudoti. Jie iszdawė dekretą, kad kožnas kuningas, ar jis laikys suguowę ar ne, turi mokėti paskirtą metinę kekszwawimo cziją.

Apie pasielgimą kuningu 15-ame szimtmetyje raszo Clemanzis: „Jeigu szią gadynę kuris yra tinginys ir palinkęs ant lepios nekadarbystės, jis tuojau skubinasi tapti kuningu. Tada stropiai jie tanko paleistuwingus namus ir karcziamas, kur jie wisą sawo laiką perleidžia gerdami, ėsdami ir tyszdami, pasigėrę rėkauja, muszasi ir daro truckszmą, keikia wardą diewo ir szwentuju sawo newalywomis župomis, iki ant gawo no glėbiawimu sawo mergu jie pareina prie attoriaus“.

Clemanzis pamena ir czionai girtuoklawimą kuningu. Tame dalyke jie toli parėjo ir už garbę

saw laikė, jeigu galėjo daugiaus gerti už sziaip žmones. Jau pirmame szimtmetyje mės randame wyskupus, kurie buwo tikri girtuoklai, Wienas isz juju Droktigisilus, gawo girtuokliszką pasiutimą. Budami įsilinksmine, kuningai sakydawo patys apie sawę: „Mės ėsame druska žiamės, taigi reikia druską drėgninti, nės jokia gera dwasė negyvena sausumoje“. Ąbiausiai daug buwo geriamą klosztoriuose.

Prie gero gėrimo, suprantama, priguli ir geras walgis, o juk dar ir sziądien yra žinoma, kad kataliku kuningai mėgia smaguriauti. Wyskupai perwarė per sawo ryktą nesuskaitomas sumas.

„Ir szitie kuningai“, sakė Staponas isz Brandenburgo synode Brandenburge, „turi tokią kekszinę kaktą, kad jie už menknėjų taiko goslybiantiesi ir swetimmoteriant. Nės jeigu isz silpnybės kuno ju wirėjos ir mergos per juos argal per kitus pasiliko apwaisintos, tai jie neužsigina nudėtos, bet dar saw už didelę garbę paskaito, kad pasiliko tėwais waiku, pradėtu tokiaime praeiktinime sugulėjime. — Beje, susėdijos kuningus ir sziaip žmones abiejų lyciu jie užsi-praszinėja į kumus ir kela dideles iszkilmes ir džiaugsmo czesnis isz priezasties gimimo tokiu kudikiu. Tegul bus praeikti tie, kurie patys sawo prisipažinimu apgarsina tai, ką jie užsigindami dar galėtu padaryti abejingu, ir tokiu budu maž-daug galėtu iszwengti teisingą koronę“. —

Isz tikro tai gražus paweiksšas wyskupinės dorybės!

Wyskupui Tarento, kuris buwo legatu popėziūs Szwicarijoje, kas-žin kas pasakė, kad ten zokoninkės guli daryti, ką jos nori, nės nėko nepajieszko ir tt.; bet jeigu jos susižaukia kudikio, tada patenka į baisią, tamsią kalinę. Ant to legatas atsiliepė: „Pašaimintos yra newaisingos!“

Kuningai sawo paleistuwawimo nei neslėpė, o gyrėsi juomi, ir wientaikiniai, labai isztikimi rasztininkai pasakoja, kad prie czesniu ir gėryniu 'kuningu kumelės' ir 'kutosuoti drigantai', kaip juos wadina Fiszart, ėjo su žmonėmis į derybas, kuriu mieris taip buwo paleistuwingas, jog asz nei mostelėti ant to nenoriu.

O kuningai nesidrowėjo minėti sawo paleistuwingus pasieligimus ant pamokslinyczios, ir tankiai jie dar arsziaus darydawo, ant to stambius juokus prasimanydami.

Per szwentes bažnyczios paszwentinimo kuningai kėlė paleistuwingiausias ir nožmiausias czesnis. Wisai aplinkės kuningai su sawo gaspadinėmis tankė kleboną, kuris szwentė bažuyczios paszwentinimo szwentę, ir tada gėrė ir ėdė be Mieros ir darė kitokias paleistuwystes.

Tikriejie kuningai žiurėjo į moteris ir dukteris sziaip žmonių kaip į žwėrieną, kurią medžiojo ir kurią wisokiomis pagandomis ir klastomis tykojo įwaryti į sawo tinktus.

Szitos klastos turėjo tuomi didesni pasisekimą, kad ju stonas kuningus tankiai swartino su moterymis, o kwaiřumas wyru dar palengwino tą susineszimą. Nežiurint į daug paweiksštų ir į bjaurestis, daromas kasdien po ju akiu, wyrai neparėjo į iszmintį, nės kuningai taip mokėjo szwentuosius nuduoti, jog kwaiszi wyrelai nei nesidrašino jiems neisztikėti.

Diewuotasis Rabanus Maurus sakė: „Jeigu matytum kuningą laikantį ranką ant moters pilvo, reikia mislyti, kad jis taimina ją!“ — Berots po tokio pažaiminimo jos labai tankiai budavo pažaimingame nėsztume!

Gywuliskas netwarkumas tuŭ kuningu per-eina wiską. Juk ir sutarimai baŭnytiniu susirinkimu duoda ant to parodas. Tai czion yra jiems uŭdraudŭiama pusnuogiems, basiems arba sudriskusiose drapaŭnose ar kelinėse laikyti miszias; tai prie atoriaus newieŭlybai maiwotiesi ir giedoti tarszias dainas.

Akywus dalykus apie paleistuwystę kuningu yra galima rasti kningose waistininku. Isz tu mat galima pamatyti baisingą waisių bepatystę ant kunu pacziu kuningu. Wisi daktarai skundęsi, kad gostos liga (prancui), kurią parsigabeno wokiszki 'Landsknechtai' (ŭalnėriai) isz Prancuzijos, tapę paplatinta per kuningus pasibaisėtinu budu.

Nekurie waistininkai nebuwo pawyduš isztarti sawo baimę, idant kuningai gostos ligą nepriveistu danguje; o waistininkas Wendelin Hoek ragino erėikį Wuirtembergijos apstabyti paleistuwiawimus kuningu, nesą kitap busęs uŭkrėstas wisas krasztas.

Kardinoŭas Bellarmin wedė tikrai kurwiszką gyweniną. Sako, kad jis turėjęs 1624 numylėtinę ir prieg tam dar dėl sodomitybės laikęs 4 graŭzias oŭžas! Daugiaus no kardinoŭo nenorėkiamel!

Aplinkrasztis (1 baŭandžio 1824 m.) wyskupo Ignoto Alberto isz Augsburga yra labai diplomatiszki paraszytas, ir tuomi labiaus istabina skaitytojā szitie jo ŭodŭiai: — „Tai-gi, mės zinome, kad nekurie klebonai jau priprato atwaŭiuoti ant baŭnytiniu szwenciu ir įjomarkus su sawo gospadinėmis ir apsigyweną ar klebonijoje ar karcziamose ir wėlai naktį, prisiedę ir prisiplempę, grįŭta į namus“.

Szpanijoje pirmuose deszimtmecziuose 19-to szimtmecziu labai prastai iszsiŭiurėjo kuningu dorybė, ir Didis Inkwizitorius Bertram sakė, kad reikia wisos asztrybės Inkwizicijos, idant suŭlaikyti kuningus ir zokoninkus no piktadėjyscziu, ir idant apsergėti, kad spawėdnyczia nepawirstu į kurwinyczia!

Ir sako dar, kad tokie szwentinti palawykai gali ŭmones mokinti dorybės! — —

ŠZAUŁAI. No. 18 lenkiszkos gazietos 'Kraj' 1888 m. korrespondencija isz Szaulu pranesza apie iszkelawimą ŭydu isz Lietuvos Amerikon, kurie, sako, tai daro neŭiurint ant to, „kad mės atidawėme rankosna ŭydu prekybā, ka-pitolus (piningus) ir remestinkystę“. Tolaus sako: „kur kitāsyk mēstuose ar mēsteluose labai maŭai buwo ŭydu, ar wisai nebuwo, o dabar ju pilna, ir mės jiems uŭleidėme ir atidawėme geresnes wietas mēstuose ir mēsteluose, bet matomai jiems to nepakanka, nės traukia Amerikon jiesz-koti geresnės laimės“. Istabus daigtas. „Paklausiau Lei-bos' sako raszėjas gramatos Krajumpi, „Leibuk, kodėl tu iszeini Amerikon, juk matai, kad kiti jusu brolai apdriskę pagryŭta isz ten?“. „Geras Leibelis atsiliėpė: „Ūi, ar ie ne-mokėjo gywenti Amerikoje, to dėlei ir nudriskę pagryŭta, asz mėginsiu palaimos Amerikoje, ba nėra ko man czia bedaryti. Tegul-gi, sako Leibelis, asz esmi krauczius, — kada buwo girdėti, kad muŭikas (lietuwis) butu kraucziu, o

o dabar pilnos gaujos muŭiku kraucziu; tai-gi jie alėmi dabar mus ŭdarbā“. Raszėjas gramatos isz Szaulu (turbut po nakwynės pas Leibā) i Kraju aiszkiai nori uŭgauti lie-tuwius krauczius, bet tiesiai kerta saw per nosi, kurią be-siszkelęs nori laikyti. Tikrai istabus daigtas, kokiu ta-budu ŭyđai prisigerino Lietuvos lenkams, kad wisę geresnio jiems atidawė, o kad juu nebeturi ko beduoti, ta-randa besigulėdami iszeinaucziu Amerikon ŭydelu, nedu-rint kad dar 1863 m. ŭyđas atėjęs netik pas bajorā, bet pas turtingesni ukininkā sakydawo: 'duok purā kwieczio-purā rugiu ir tt., o kad neduosi, tai prauesziu wyrenybe kad pas tawę palokai buwo (miesztininkai)'. Toksai pas-elgimas ŭydu newisai szwiesus; bet newienas dar atairatmenęs tokius atsitikimus.

Ŗinoma yra, kad ŭyđai no pat maŭzistos mokinas ty-diszkai skaityti, raszyti, aritmetikos ir kitu uokslu raiba, lingu ŭmogui ir tokiu budu pakol tenka stoti prie amato, gerokai iguana apszwietos, kurią sumano apwersti saw at-naudos, prisigerindami ponams. Gerai butu, kad ir lie-tuwiai pasekdami szitę paweizdą ŭydu, mokintu sawo wai-kus isz maŭzystės skaityti, raszyti, aritmetikos, padorybos ir kitu uokslu sawo tewiszkoje lietuwiszkoje kalboje, idant paaugę waiku butu sumanesni iszimokinti wisokin darba ir remesta. Bet-gi turime ir persergėti, idant lietuwiu jar-tuomenė nepasisawintu zydiszkos buklorystės, kaip kad jie daro priŭadedami daug ko gero kam padaryti, bet isz-tro rupinasi tiktai kaip saw pasinaudoti ir pelnytū, ka-zinoma iszrodlo luskiszka! Ŗai no tokiu pobudŭin zydiszku lietu-wiu praszadum.

Toczias mės gauname patirti isz miuėtos gramatos 'Kraj'je, kad ir lietuwiu mokinas remestu; nors ŭyđas ir pamelawo, sakydamas, kad pilnos gaujos lietuwiu kraucziu atsirado, nės tiek dar nėra. Bet-gi su dŭiaugsmu awelk-NAME netik krauczius lietuwiu, o ir kitus remestinkus, lietuwius mokanczius ir mylinczius daildarbystę ir daly-padrāsiudami nelautiesi mokinusiesi wisokiu remesta ir daildarbiu, matbojant nei jokiu zydiszku snekėjimū ar iszjuokima, kaip ir anokiu raszėju i 'Kraju'. Ir szirdin-gai welyj me, idant skaitlus lietuwiu remestinku ir dail-darbiu p. salidintu ne deszimteriopai, bet szimteriopai.

LIETUWAITE.

Ŗabai malonu butu, kad netik lietuwiu, bet kad ir lietuwininkės prisidėtu prie remestu; asz isz Prasu pasė labai puikini siui ir puikiausius rubus gatawoti mokanczius lietuwaite; tikrai noriu siu ti i Ŗiamaitiję ir i Lietuvā, idant tenai pamokintu tenbuwes lietuwaiteš taipiau dail-darbystės bei siuwimo; tik butu gerū, kad tea-ęq lietu-wiai arba lietuwės parupintu gerę gyweniną ir gerū žmo-niu, kurie pradŭiai panorėtu tiek darbo priteikti, kad galėta iki isdirbant pagywentū. Ŗauksiu ŭniu dėl apkalbėtojo dalyko.

M. Jankus isz Bitėnu.

Kurstymas dėl sustabydymo iszeiwystės isz Europos į Ameriką yra Suw. Walstijose gana dē-dokas. Juk netik kapitolistai, bet ir patys darbininkai ir ju wadowai trokszta apstabyti iszeiwystę, tardamiesi, kad tuomi ką gero padarys dėl czionbuwiu darbininku. Apgauti apgawikū! Pasiklauskite sawęs, dėlko ateiwis, gal 3syk daugiaus wertybės padarydamas negu jo aŭga isznesza, neuŭsidirba nei tiek, kiek reikia dėl widuti-niszko pragywenimo? Ne dėlto kad jis padaugino skaitlų darbininku szitos ŭiamės, bet dėlto kad nedarbininkai, kapitolistai, pagrėbia wisą jo isz-

dirbi
ninku
ar ne
atmai
I
riame
pirm
lietu
statė
roku
tos, r
ningc
gulėj
wisi a
sį elg
namu
4; ki
czius,
lenku
prie k
nauja
uŭsid
Czia
sudu
ke.
I
su le
pion
yra i
de,
jweik
mus,
dirba
czian
biauj
dusi
kuri
pinir
drau
kų —
ėsan
ten i
bysti
dide
mini
lietu
czion
kad
mien
4.76
000;
cziai
pilė
1.600
Tsz
tas t
szwi
ilgio
sper
riau
bjau

dirbinį, atskyrus menką dalelę, kuri tenka darbininkui kaip ožga. Ar iszeiwytė bus apstabyta ar ne, wis tiek pat bus dėl darbininku, iki netaps atmainyta sziądyksztė sistėma gaspadorawimo.

FREELAND Pa yra nedidutis mēstelis, kuriame ir lietuwiu ne per daug gywena. Czion Cox pirm poros metu dowanojo žiamę dėl bažnyczios lietuwiams, užraszydamas ją wyskupui; žmonės statė bažnytaitę ir kleboniją, ir dabar dar, pagal rokundą kuningo Juodysziaus, turi į \$ 4000 skofos, nors žmonės sakosi pirm pribuwimo to kuningo turėję tiktai \$ 1700 skofos. Į parapiją prigulėjo į 300 lietuwiu ir lenku, bet dabar bewiek wisi atsisakė kuningėlui atgą mokėti už jo netikusį elgimasi. — Lietuwiu keli (12) czion turi sawo namus; wienas laikio kromą, o liet. karcziamu yra 4; kiti dirba anglakasyklose, atskyrus kelis krauczius, uždarbinaujanczius pas žydą. — Randasi ten lenku draugystė Kaszcziuszkos, įsteigta 1880 m., priekuriuos keli lietuwiiai prigub; lenkai užsidėjo naują, Pułaskio, draugystę, o lietuwiiai tiekiasi užsidėti draugystę wardan szw. Kazimiero. — Czia lietuwiiai bent emikio nešupa, dėlto ir posudas taip nesitąso kaip Szenandoryje ir Naujorke.

HAZLETON Pa. Ir czion lietuwiiai drauge su lenkais pasistatė bažnytaitę, prie kuriuos parapijonu skaitosi į 500. Skofu ant bažnyczios dar yra ik walei. — Lietuwiiai czion, kaip ir Freelande, po 6mēnesinio streiko jancziiasi dar labiau įweiktai. Sawo namus turi 4, 2 laikio sawo kromus, yra 14 liet. karcziamu. Daugelis lietuwiu dirba pabrike karstu (grabu), kurie yra siuncziami ir į kitus mēstus; diduma, žinoma, uždarbinauja prie angli. — Czion jau no 17 metu randasi maiszyta draugystė wardan szw. Kazimiero, kuri skaito sanariu 46 ir turi kasoję sziek-tiek pinigū. Lietuwiiai buvo pradėję kelas naujas draugystes, o tarp tu giesmininkiskzai muzikiskę — pagal patariimą Adomo Stawicko, bet neesant sutarimo isziro. Dabar lietuwiiai tiekiasi ten isz draugės su Szenandorėnais įsteigti sadarbystinį kromą. Butu tarp lietuwiu Hazletono didesnis sutarimas, jeigu kromininkai ir karcziamininkai neužsiwarinėtų wieni ant kitu. Taip-gi lietuwiiai su lenkais susidėdžiami, mažiaus įstengia czion dėl sawęs gero pasidaryti; reikia tikėtiesi, kad jaunuomenė musu ims nebepasiduoti swetiniems. Aptankytojas.

Akywi dalykai. Londonas skaito gywentoju 4.767.000; Paryzius 2.345.000; New York 1.500.000; Berlynas 1.430.000; Wienna su prymiescziais 1.252.000; Philadelphia 1 milijonas; Petrapilė bewiek 1 milj. Kynu žiamėje: Peking 1.600.000; Kanton 1.550.000; Šutlhau, Sianzian, Tszautzsau ir Singen po 1 milj. — Brooklyno tiktas turi ilgio 5989 pėdu; ilgiausias-gi tiktas ant szwieto yra Loyange, nės isznesza 27.000 pėdu ilgio ir kabo ant 300 piloriu.

WOKIETIJOJE wisi atgaleiwiai gaiwatai spendžiasi priesz Wiktorija, paczią mirusio cėsoriaus Pridrikio III, ir ją Baczkauskiniu budu bjauroja laikraszcziuose. — Wokiszki daktarai

iszdawė kningutę apie liginimąsi Pridrikio III, kurioje jie stengiasi sunaikinti angliskąjį daktarą Mackenzie; bet jau isz ju pacziu kningutės darosi aizsku, kad Gerhardt ir Bergmann kalti yra per ankstaus mirimo cėsoriaus. — Dr. Gerhardt tapė aprinktu ant rektoriaus prie uniwersitėto Berlyne, o ne geriausiasias pathologas musu gadynės Dr. Rudolpas Virchow, kuris mat yra liberoŭu ir buwo draugu Pridrikio III! Mat ir tarp mokslincziu Wokietijoje įsibrowė wergiszkas lematawimas!

ZWICARIJOS tautiszkoji дума pakwietė sądorinę dumą, idant atsiszauktu į waltstijas Europos ir Amerikos reikale įwezdinimo tarptautinės pabrike įstatymdawystes. Isz kožuos waltstijos turėtu ant seimo atwažiuoti delegatai dėl apipamatawimo tokiu įstatymu. Darbininkams szitoks dalykas butu neiszpasakomai naudingas; bet ar tiks ant to wyresnybės, taip žwėriszkos reikatuose darbininku? Kad darbininkai butu iszmanus ir szwiesus, jie mokėtu sawo wyresnybes prispirti prie to, o dabar?

SHENANDOAH. Wytautinė draugystė iszrinko delegatu į seimą susiwienyjimo lietuwiu J. Andziūfaij. — Kas-žin koks kwaiszys mēste paskelbė, kad Mt Carmelyje moteriskę welnią pagimdžiusi. Lietuwiu moterys žinoma su diewuotumu tiki į tokį juoką ir pastąptingai apie tai pasakojasi wiena kitai. Wienok jei kas gero yra daroma, apie tai nei iszsižiotti tos moterys nemoka. Koku mat dar yra tarp musu tamsuniu! — Atsitiko wienam angliui apsirgti ir numirti pikt-rauplėmis; žmonės baimyjsi, idant toji liga nepasipratintu.

Susiwienyjimo lietuwiu Amerikoje seimas bus laikomas 14 ir 15 d. rugsėjo 1888 m. Pittstone Pa. Lietuwiu draugystės ir kuopos yra užpraszosos butinai atsiusti delegatus. Tarp bėgancziu dalyku taps apsznekėtas reikafas atsiszaukimo į kulturiszkasias waltstijas parodant baisiausią nuwergimą ir prispaudimą Lietuwos. Tegul žinos žmonija, jog lietuwiiai moka atminti apie reikafus sawo tautos ir jog musu giminė dar nenumirė, kaip nekurie jau zwėkoja. Už tai didžiausias reikafas yra, idant wisos kuopos atsiusti delegatus į seimą. Sekretorius Susiwienyjimo.

Užmokėjo už L. Bašę: P. Seski \$ 1, W. Grynowyczius \$ 1, A. Abromaitis \$ 2.

W. Bewardžiui. Pabaiga IV-to straipsnio 'Pagrižes atgal' pastąptingai prapuolė; atsiusk!

Lietuwininkai! žinrėkite, regėkite musu dideli baigimą jau iszpardawimą puikiansiu drapanu dėl wyru ir waiku už mažesnę prekę ne kaip kasztnoja padarymas! Nepraleiskite progos, kur galite užczėdvti 50 centu ant dorėlo. Paimkite wietę! M. ROHRHELMER, drapanu ir skrybėlu kupezis, No. 11 N. MAIN ST. Shenandoah Pa. Perdėtinis: W. A. Engel. Ateikite!

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa
yra vyriausias ir seniausias agentas dėl ispirkimo no ug
nies ir dėl apsergėjimo gywasczio; reprezentawoja geriaus
sius ir didžiausias kompanijas. Lietuwiniškai norėdami
apsis rgtėti no gywasczio ir no ugnes atekite pas manę,
ir to jus nepasigailėsite.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWĖ WYNO, LIKIERIU, CIGARU.

Taip-gi atų parduodu kegėmis.
Geriausias arėtkas gausi gallonais ir kwortomis.
NORTH MAIN STREET, SHENANDOAH PA

MOTIEJUS MARCINKEWYCZIA

ant JARDIN st., artymais Coal st.

Laikau szauciszka dirbtuwę ir siuwu ant orderio c. e. batus
ir czewerykus kaip dėl didelę taip ir dėl wauka; priimu
nesziota apawą dėl suloj ymo. Pigius darau ne kaip wisi
Szenandorio szaucziai. Ateikite pas manę, brolai lietuwini
ninkai, o džiaugsitėsi ilgaini dēwėdami mano darytą ap
awalę.

Dr. J. W. McCauley

DAKTARAS & CHIRURGAS,

ant EAST OAK ST., SHENANDOAH Pa.
arti Operos Namu; buwėsis d-ro Shadle office.

MAX REESE,

21 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA
Wisatinis AGENTAS dėl Hamburgo ir Brēmės garlaiwiniu
kompaniju; lniwakortės už pigiausią prekę. Taip-gi siun
cziu piuningus i Europą, duoda daug rublu už mažai do
rėlu. Užeikite pas manę, o neapsigau-ite.

Thomas Slattery,

CZEBATU IR CZEWERYKU KROMAS
PIGIAUSIAS MIESTE.

Turiu naujo taworo ant \$ 5000 wertybės ir par
duodu už tiek, kiek-jis kasztuoja pabrūke.
Dėl sulopymo priimu pagal reikalę.
Namuose Beddels Brick, skėrsai paczto
W. CENTRE STREET SHENANDOAH PA

Joseph S. Whitehouse

ADWOKATAS

RAISO NAMUOSE, E. Centre St. Shenandoah.

L. GOLDIN,

Warszawinius aptaisus su liemeniais wisokiu gatunku
palaidinius, geriausius Szenandoryje, kur parduawu
\$ 12, dabar parduodu už \$ 9; surdotus su liemeniais, su
skweriais parduadu dabar pigiaus ar: už \$ 13. Dėl wau
no 4 iki 13 metu aptaisas už pusanthro dorėlo. O kelnes
placzius i galus ir neplaczius, ką pirma piuko už po
penkto, dabar už pusketwiro dor. Jei taworas nepatiks
permainysiu ar piuningus atgal gręžinsiu. Parduodu skry
bėles, dziegorėlus ir tt. Ženklas skėrsai ulyczios, nume
stowi ant lungo. Neineikite i kitą kromę, kaip tik po N.

11 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA

KRAUCZISZKAS KROMAS

JONO MIEŁDAŻIO.

Darau uniforamas ir kitokias drapanas wisokiom mado
prekia (ezienia) yra nuderiamą; drapanos ant orderio
Drargyseziu drapanas galima gauti wisoktos mados. Wis
aptaisas yra paduromas geriausiai.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

DRAPANOS!

Pigiausia wicta dėl pirkimo!

Mēs parduodame wasarinius taworus už tawo
numažintą prekę. Dabar yra laikas dėl pigiau
pirkimo.

NUDEREJIMO DIENA

KOŽNĄ UTARNINKĄ.

MORRIS APPLEBAUM

6 S. SHAMOKIN ST. SHAMOKIN PA

ŽMONĖS! LIETUWIAI! ŽMONĖS!

Wisikas parsiduoia ko pigiausiai, nės i dn mėnesiu uždė
pabrūka, kur dirbs 49 ar 50 krancziu. Kur krancziai im
už aptaisę \$ 20, asz lygiai tok. pat parduodu už \$ 12. P
kite no manęs isz pirmos rankos, ir uždarbi saw pasidary
kite -- nės kiti kupeziai no manęs perka taworę.
Atidarykite akis, ir eikite wisę pirkti ir drapa
nas ir skrybėles ir guminius czebatus ir wis
tiktnai pas

W. Kefowicz

10 S. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

RAULYNAS NEWULIS Szenandoryje lais
dziegorėlus ir gali labai gerai patnaisyti; už patn
symą ranczyjasi ant 2 metu, o jei kas butu isz
patnaisymo nekantantas, tai pertaiso dykai. Tais
25 centais pigiaus ne kaip pas angtus. Wieta
No. 122 S. Main ulyczia, Sheánandoah Pa